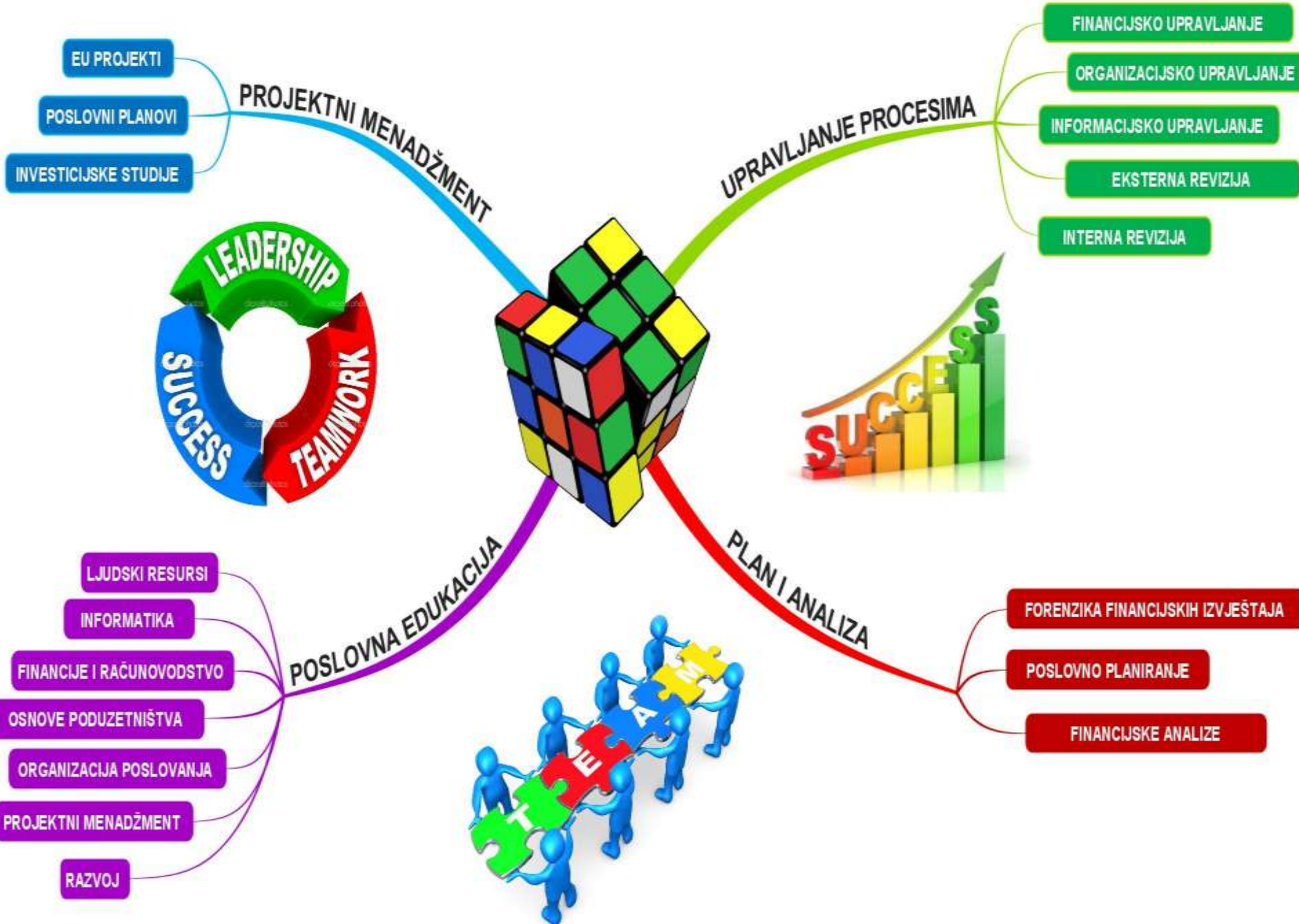

FINANSIJSKO UPRAVLJANJE, KONTROLA I INTERNA REVIZIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Doc.dr.sc. Dijana Vukovic
e-mail: dijana.vukovic@unbi.ba

-
- ✘ Sistem finansijskog upravljanja, kontrole i interne revizije (PIFC - Public Internal Financial Control)
 - ✘ Unapređenje transparentnosti, finansijske discipline i namjenskog korištenja javnog novca.
 - ✘ Cilj PIFC-a: osigurati usklađenost zakonodavstva, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima te kontrola njihovog korištenja

-
- ✘ Termin „interna finansijska kontrola u javnom sektoru“podrazumijeva cjelokupni, objedinjeni sistem koji uspostavljaju vlade radi kontroliranja, revizije i izvještavanja o korištenju budžetskih sredstava
 - ✘ Razvoj i jačanje sistema predstavlja bitan segment u reformi javnog sektora.
 - ✘ Sistem interne finansijske kontrole javnog sektora sastoji se od sljedećih osnovnih elemenata:
 - + finansijskog upravljanja i interne kontrole (FUK),
 - + funkcionalno neovisne interne revizije (IR), i
 - + centralne jedinice za harmonizaciju i koordinaciju sistema finansijskog upravljanja i kontrole i metodologiju interne revizije.

FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA

- ✘ Finansijsko upravljanje i kontrola (FUK) = prvi stup PIFC-a.
- ✘ Sveobuhvatan sistem politika, procedura i aktivnosti koji uspostavlja i za koji je odgovoran rukovoditelj institucije.
- ✘ Zasniva se na upravljanju rizicima i daje razumno uvjeravanje da će ciljevi institucije biti ostvareni na pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.
- ✘ Interne kontrole su procedure koje provode rukovoditelji i uposlenici organizacije, a dizajnirane su da pruže razumno osiguranje za postizanje ciljeva organizacije.
- ✘ Efikasni sistemi kontrole dizajnirani su s ciljem pružanja razumnog uvjerenja upravi da se resursi koriste sukladno zakonima, propisima i politikama, te da su zaštićeni od rasipanja, gubitka i zloupotrebe.

-
- ✘ Brojnim propisima definiran je način upravljanja i kontrole u institucijama BiH.
 - ✘ Finansijsko upravljanje i kontrola odnosi se na sve finansijske i nefinansijske aspekte poslovanja institucije
 - ✘ Sprovodi u svim organizacijskim jedinicama i obuhvata sve resurse, uključujući i strane fondove.
 - ✘ Pretpostavke za uspostavu efikasnog sistema FUK-a su jasno definirana misija i ciljevi institucije, organizacijska struktura
 - ✘ Za uspjeh uspostave efikasnog FUK-a presudna je i uspostavljena kontrola nad realizacijom ciljeva institucija, koja će omogućiti da se odluke o finansiranju (programski budžet) donose na temelju realizacije ciljeva institucije.

INTERNA REVIZIJA

- ✘ Drugi stup PIFC-a je interna revizija.
- ✘ Interna revizija je neovisno, objektivno uvjeravanje i konsultantska aktivnost kreirana s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije.
- ✘ Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistemski, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima rukovođenja.
- ✘ Cilj interne revizije je pružanje usluga koje trebaju pomoći rukovoditeljima u efikasnom izvršavanju njihovih obaveza, provjeravajući je li provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte, ugovore i druge propise, dajući preporuke i savjete u vezi sa aktivnostima koji su predmet revidiranja

CENTRALNE JEDINICE ZA HARMONIZACIJU I KOORDINACIJU

- ✘ Treći stup = Centralna jedinica za harmonizaciju
- ✘ Predstavlja sastavni dio i nužan je uvjet uspješnog pristupa i razvoja sistema javne interne finansijske kontrole.
- ✘ Centralna jedinica za harmonizaciju je odgovorna za razvoj i primjenu metodologije i standarda za sistem finansijskog upravljanja i kontrole, kao i internu reviziju u javnom sektoru
- ✘ Zadužena je za koordinaciju i pružanje odgovarajuće obuke rukovodnih struktura i službenika u državnom sektoru za oblast finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u javnom sektoru.

REGULATORNI OKVIR ZA FINANSIJSKO UPRAVLJANJE, KONTROLU I INTERNU REVIZIJU U BOSNI I HERCEGOVINI

- ✘ Poseban zakonodavni okvir za institucije Bosne i Hercegovine (državni nivo) i posebni zakonodavni okviri za entitete.
- ✘ Uspostavljanje i jačanje internih finansijskih kontrola u javnom sektoru je obaveza BiH utvrđena člankom 90. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU.
- ✘ Europska unija želi sve zemlje potencijalne članice usmjeriti ka razvijanju internih kontrola u korištenju vlastitih sredstva ali i zbog uspostavljanja kontrolnog okruženja koje bi osiguralo namjensko trošenje sredstava iz EU fondova.

-
- ✘ U Bosni i Hercegovini ne postoji jedinstven pravni okvir u smislu jedinstvenog zakona kojim se uređuju javne interne finansijske kontrole.
 - ✘ Sadržaji važećih zakonskih odredbi na sva tri nivoa (BiH, FBiH, RS) su u najvećem dijelu podudarni zahvaljujući Koordinacionom odboru centralnih harmonizacijskih jedinica u Bosni i Hercegovini, kroz čiji se rad osigurava harmonizacija regulative i prakse u razvoju javnih internih finansijskih kontrola.
 - ✘ Ključni elementi su gotovo identični uz specifičnosti karakteristične za svaki pojedini nivo (uspostava interne revizije i sistema internih kontrola, posebni uslovi za interne revizore, izvještavanje i internoj reviziji i sistemu internih kontrola i dr.).
 - ✘ Izuzetak je Brčko distrikt BiH u kojem još uvijek ne postoji zakon koji reguliše sistem internih kontrola, međutim izrađen je prednacrt Zakona o budžetu Brčko distrikta koji sadrži poseban dio koji reguliše sistem internih kontrola javnog sektora Brčko distrikta i obuhvata istovremeno internu reviziju i internu finansijsku kontrolu i finansijsko upravljanje.

-
- ✘ Na nivou insitucija Bosne i Hercegovine i Federacije BiH, važeći propisi iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole kao i interne revizije, primjenjuju se na preduzeća u vlasništvu Bosne i Hercegovine/Federacije BiH/kantona/jedinica lokalne samouprave, na jednak način kao i na druge korisnike.
 - ✘ Preduzeća imaju jednake obaveze i odgovornosti po pitanju uspostave i razvoja okvira internih kontrola u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.
 - ✘ Kod preduzeća u Republici Srpskoj je okvir internih kontrola utvrđen Zakonom o javnim preduzećima Republike Srpske, a ne Zakonom o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske.
 - ✘ U Brčko distriktu BiH ne postoji zakon za javni sektor koji reguliše internu finansijsku kontrolu.

PRESJEK STANJA SISTEMA INTERNE KONTROLE I INTERNE REVIZIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

- ✖ Upravljačka odgovornost za uspostavljanje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole na svim nivoima još uvijek nije u potpunosti uspostavljena u skladu sa zahtjevima Standarda interne kontrole.
- ✖ Identificirani problemi su:
 - + Nije uspostavljena funkcija interne revizije u svim institucijama.
 - + Zapošljavanje internih revizora je jako sporo.
 - + Spora uspostava sistema internih kontrola u organizacijama.
 - + Neprovođenje preporuka internih revizora i nedovoljna je nezavisnost interne revizije.
 - + Nedovoljna implementacija zakonskih propisa iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije.
 - + Doneseni akti i pisane procedure se ne provode dosljedno i u potpunosti, niti se vrši adekvatan nadzor nad njihovim provođenjem, u pojedinim slučajevima čak nisu doneseni ni svi osnovni interni akti.
 - + Nedovoljno su iskorištene mogućnosti saradnje i koordinacije između eksterne i interne revizije
 - + Nedovoljno su razvijeni kapaciteti budžetske inspekcije

-
- ✘ Važećim zakonskim i podzakonskim propisima nemaju sve organizacije obavezu da uspostave internu reviziju, već su uređeni kriteriji i obveznici uspostave interne revizije u javnom sektoru.
 - ✘ Kriteriji su vezani za iznos godišnjeg budžeta, broj zaposlenih u organizaciji i iznos finansijskih transakcija, kao i rizik koji može da utiče na ostvarivanje ciljeva organizacije.
 - ✘ Postoje centralne jedinice za internu reviziju u ministarstvima finansija na sva tri nivoa koje obavljaju internu reviziju za ministarstvo finansija i organizacije koje ne ispunjavaju kriterije

FEDERACIJA BIH

- ✖ U Federaciji BiH važećim Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđeni su kriteriji za uspostavljanje jedinice za internu reviziju:
 - + broj zaposlenih veći od 200,
 - + ukupan godišnji budžet veći od 10.000.000,00 KM,
 - + nivo izvršenih transakcija ili ostvarivanje prihoda od djelatnosti koji ukupno premašuje iznos od 15.000.000,00 KM i
 - + rizik, koji predstavlja vjerovatnoću nastanka događaja, a koji može da utječe na ostvarivanje ciljeva organizacije.
- ✖ U Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđene su 73 organizacije u javnom sektoru koje su obavezne uspostaviti jedinice za internu reviziju u svom sastavu.
- ✖ Od 73 organizacije koje su obveznici uspostave interne revizije (u kojima bi trebalo optimalno biti zaposleno 290-300 internih revizora), 41 ima uspostavljenu funkciju interne revizije.
- ✖ Utvrđene su vrste revizije koje provode interni revizori zaposleni u javnom sektoru (revizije usklađenosti, revizije sistema i revizije učinka/uspješnosti poslovanja), pored kojih interni revizori obavljaju i druge vrste revizija, kao što je npr. revizija informacionih tehnologija i sl.
- ✖ Na sva tri nivoa u Bosni i Hercegovini (institucije BiH, FBiH, RS) najvećim dijelom se vrše revizije usklađenosti, zatim revizije sistema i rijetko IT revizije i revizije učinka.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

- ✘ Javne finansije bi u većoj mjeri bile transparentne što bi imalo značajan utjecaj na sposobnost institucija da ispune svoje ciljeve kao i na odgovornost rukovoditelja za postizanje ciljeva institucija.
- ✘ Na svim nivoima u Bosni i Hercegovini, iako postoji relativno dobra zakonska regulativa koja uređuje ovo područje, implementacija finansijskog upravljanja i interne kontrole te interne revizija nailazi na velike probleme.
- ✘ Nisu uspostavljene funkcije interne revizije u svim institucijama i ono što je evidentno jedan od najvećih problema je nedostatak obučenih i certificiranih internih revizora.
- ✘ Veliki broj institucija nema dovoljan broj internih revizora i to je problem koji se po hitnoj proceduri mora rješavati jer ljudski resursi su jedan od najbitnijih faktora za uspješnu implementaciju finansijskog upravljanja, kontrola i interne revizije na svim nivoima vlsati u Bosni i Hercegovini.

HVALA NA
PAŽNJI !!

